

Izbaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Credniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication:
2657 So. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XII.

Cena lista: Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., sobota, 7. junija (June 7) 1919.

Subscription \$4.00 Yearly.

ŠTEV.—NUMBER 134.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Clemenceau zagrožil s pestjo Lloyd Georgu.

Tajne debate o nemških protipogojih so viharne. Odgovor se je zavlekel. — Francija noče nič slišati o manjši odškodnini. Jugoslavija sme obdržati armado. Črne zastave v Avstriji.

Pariz, 6. jun. — Tajne seje velike četvorice so te dni zelo razburjale. Veliki štirje namreč debatirajo o nemških protipogojih in kakor se je včeraj izvedelo, so te debate večidel srditi prepričani, ki zopet groze razbiti vse delo mirovne konference. Lloyd George se odločno tepe za olajšanje pogojev v mirovni pogodbi z Nemčijo in njegov glavni nasprotnik je Clemenceau, ki noče popustiti nič iz zanesljivega vira se poroča, da je na tajni seji v torek zvečer skoraj prišlo do pretepa. Francozi "tiger" Clemenceau se je tako razkačel, da je zavijtel stisnjeno pest proti Lloyd Georgu, rekoč, da ne bo nikdar dovolil, da bi Francija padla v gospodarsko krizo v prid Nemčije.

Vsled velikega nesporazuma, ki vlada med zavezniki zaradi olajšanja pogojev, je težko upati, da bi bil odgovor na nemške protipogoje sestavljen pred nedeljo. Mogoče ga izroči Nemcem v ponedeljek.

Francija je v odločni opoziciji proti vsaki spremembi v pogodbi. Iz tega sledi, da pogoji ne bodo olajšani in četvorica najbrž ostane pri svojem prvem sklepu, da se odškodnina ne omeji z nobeno določeno svoto. V francoskih vladnih krogih pravijo, da bo Nemčija dobila prihodnji teden najmanj tri in največ pet dni časa, da podpiše ali zavrne pogodbo.

Male države na tleh bivše Avstro-Ogrske so izvajale včeraj veliko zmag. Velika četvorica je zavrgla svoj prejšnji sklep za omejitev vojaških čet v teh državah in zaključila, da dotične države obdrže svoje armade.

Jugoslavija je najbolj protestirala proti prejšnjemu sklepu in njeni delegatke so na zadnji plenarni seji izjavili, da je velika krivica, če se zmanjša jugoslovanska armada, medtem ko ima Italija neomejeno oboroženo silo na mejah okupiranih pokrajin. Italija seveda ni s tem zadovoljna in v krogih italijanske delegacije je zopet slišati obtožbe, da so v zadnji francoski in angleški finančni interes, ki hočejo potisniti Italijo z vzhodnega jadranskega obrežja.

Zastopniki malih držav na tleh bivše Avstro-Ogrske so včeraj predložili drugi protest proti določbi v mirovni konferenci z Avstrijo, ki določa, da so pravice narodnostnih manjšin pod zaščito lige držav. Iz tega protesta je razvidno, da male države ne zaupajo dosti ali nič ligi držav.

Pariz, 6. jun. — Poročila o velikem protestiranju Avstrijcev proti mirovnim pogojem se tukaj smatrajo za "domačo porabo", to je da se zadosti jezi avstrijskih komunistov. Z Dunaja poročajo, da je dr. Otto Bauer, tajnik zmanjšanih zadev, imel včeraj sestanek s dr. Rennerjem in Feldkirchom, kamor je zadnji prišel iz Pariza. Avstrijski narodni svet, ki je zboroval v torek pod predsedništvom Seitzja, je zaključil, da je mirovna pogodba "smrtna obsodba avstrijske republike." Socialistična "Arbeiter Zeitung" grozi, da "zadnja beseda se ni bila izrečena."

Pariz, 6. jun. — Orlando se ni zdelil današnje seje in ostala trojica je razpravljala o jadranskem vprašanju.

Pariz, 6. jun. — Čehoslovaki zunanji minister Beneš je izjavil danes, da so Čehoslovaki zadovoljni z glavnimi točkami mirovne

KAJ SE GODI V JUGOSLAVIJI?

Kodanj, 6. jun. — Balkanska telegrafska agentura brzojavlja, da se je del bolgarske armade mobiliziral in bolgarske čete zdaj prodirajo v Srbijo.

(Včeraj je bilo poročano, da je na Slovenskem oklicana svetovska republika. Pred par dnevi so poročali, da je v Belgradu razglašeno obsedno stanje in da se tam vrše civilni boji med delavci in vojniki. Kaj se godi v Jugoslaviji?)

V FRANCII SE KAŽEJO ZNAMENJA REVOLTE.

Nezadovoljnost med delavci in buržoazijo; stavke se razširjajo.

CLEMENCEAU IN POCH STAŠKOVALA RENSKO REPUBLIKO.

Pariz, 6. jun. — Stavki uslužbencev podružnice železnice in soferjev ter kovinarskih delavcev so se včeraj pridružili uslužbeni veleprodajalnic. V severni Franciji je zastavljalo tisoče rudarjev in delavcev v sladkornih tovarnah. Pariška stavka ni tehniško generalna. Delavci sami hočejo, da gotove industrije poslujejo.

Nezadovoljnost se je pojavila tudi med francosko buržoazijo zaradi negotovosti mirovnih pogojev. V Parizu je slišati grožnje, da nastane revolucija proti vladi, ako Clemenceau popusti pri odškodnini in gotovih gospodarskih pogojih, na katere se zanašajo francoski podjetniki, da jih izvelejo iz sedanje finančne krize. Na drugi strani je pa delavski razred skrajno nezadovoljen in razburjen vsled velike druginje. Gospodarska kriza na Francoskem je torej zelo resna.

Pariz, 6. jun. — Grof Brockdorf-Rantzau, načelnik nemške delegacije, je dostavil zaveznikom noto, v kateri protestira proti teženju secesistov v pokrajinah ob Reni po zaveznikih okupacijskih četah. Grof toži, da francoske vojaške oblasti ob Reni odprto kličijo proklamatorje neodvisne republike in zatirajo vsak odpor od strani lojalnih Nemcev, ki se ne marajo ločiti od Nemčije. Nota se glasi, da mora biti to vprašanje rešeno na mirovni konferenci predno se podpiše mir.

Pred par dnevi so se v okupiranih krajih pojavili letaki, ki pozivajo Nemce, da se pridružijo gibanju za odepiter od Nemčije; letaki obljubujejo, da bo neodvisna renska država imela svobodno trgovino z zavezniki, bogate rudnike in plačala bo le 15% odškodnine, medtem ko bo ljudstvo izgubilo vse, ako ostane pod berlinsko vlado.

Mannheim, Nemčija, 6. jun. — Tukaj javljajo, da so začetniki gibanja za neodvisno rensko republiko dobili zagotovilo od maršala (Dolge na 2. strani, 2. kolona)

pogodbe z Avstrijo. — Jan Paderewski, načelnik poljske vlade, protestira proti plebiscitu v gornji Šleziji.

Dunaj, 6. jun. — V Avstriji je odrejeno javno žalovanje vsled mirovnih pogojev. Na vseh javnih poslopih se imajo razobešiti črne zastave in gledališča ostanejo za prta nekaj dni. Borza je zaprta za dva dni.

ŠTRAJK TELEGRAFI-STOV V 10. DRŽAVAH.

BRZOJAVNE NAPRAVE VARNOSTI PRIVATNIH PODJETNIKOM.

Vihar je tukaj; brzojavni uslužbenci so zastavljali.

Washington, D. C. — Nevarnost splošne stavke brzojavnih uslužbencev je tukaj, kateri se mogoče pridružijo tudi telefonski uslužbenci, če se ne sprejmejo zahteve brzojavnih uslužbencev. Vpričo te nevarnosti je glavni poštars Burleson izdal odredbo, ki vrača brzojavne in telefonske naprave privatnim lastnikom.

Vlada si je s to potezo oprala roke in ni odgovorna za dogodke, ki bodo ali so že sledili. S. J. Konenkamp, predsednik strokovne organizacije brzojavnih uslužbencev, je takoj odredil stavko za tri tisoč brzojavnih uslužbencev v desetih južnih državah. Naznanil je, da bo v par dneh počival brzojavni promet od obali do obali.

Konenkamp je pritiskal na glavnega poštarsja, da prizna zahteve, ki so bile predložene privatnim družbam, preden je vlada prevzela brzojavne naprave. Obvestil je glavnega poštarsja, da bo proglašena splošna stavka, če ne bodo priznane zahteve. Ko je Western Union kompanija odklonila zahteve, je Konenkamp izjavil, da preostane uslužbenec edino še stavka, da spamejujejo trgovsko kompanijo.

Burleson je izjavil, da so brzojavni uslužbeni vladni uslužbeni, dokler so brzojavne naprave pod vladno upravo, in da vlada ne bo trpela stavke.

Konenkamp se ni oziral na te besede, ampak je nadaljeval organizacijsko delo.

Tako so stale stvari do zadnjega. Po sodbi v tujakih političnih krogih je bil glavni poštars zadnjih osem in štirideset ur v brzojavni zvezi s predsednikom Wilsonom, in da je na njegov navet vrnil brzojavne naprave privatnim lastnikom.

Glavni poštars je podal posebno izjavo, v kateri naznanja, da je vrnil brzojavne naprave privatnim lastnikom.

Izjavo je pa podal tudi Konenkamp, predsednik strokovne organizacije brzojavnih uslužbencev, ki je bil zadnje dni v Washingtonu, da odvrne stavko in pridobi glavnega poštarsja, da prizna zahteve uslužbencev; priznanje kolektivnega pogajanja.

Konenkamp pravi: "Ko je Burleson videl težkočo, ki prihajajo po "Uniji komercialnih brzojavnih uslužbencev in elektrifikarjev", se je odločil, da vrne kocka Newcomb Carltonu, predsedniku Western Union kompanije, našemu sovražniku.

"Mr. Burleson je imel pred sabo zahteve unij za priznanje principa kolektivnega pogajanja in pravice do organizacije. Ko je videl, da mora priznati to, če bo stavka, je raje stvar izročil Carltonu, kot da prizna zahteve. Z vrnitvijo brzojavnih naprav so operativni in drugi uslužbeni prenehali biti vladni uslužbeni in radi tega ne stavkamo proti vladi."

Dalje pravi Konenkamp, da je Carlton nasprotnik strokovno organiziranega delavstva. Carlton je dobil prosto roko, da postopa z nami, kakor se njemu poljubi, ker so mu bile vrnne brzojavne naprave.

Stavka brzojavnih uslužbencev se je pričela razvijati. Carlton, predsednik brzojavne družbe, je takoj podal izjavo, da stavke še ni občutili. Ali fakt je, da je stavka tukaj. Kako bo končala, pove prihodnjost. Če je organizacija močna, kot zatrjuje Konenkamp, tedaj bo zmaga rrez dvoma na strani brzojavnih uslužbencev.

VREME.

Chicago in okolice: V soboto in nedeljo nestalno in deževno. Lahki južozapadni vetrovi.

PROHIBICIJA JE LE ZA REVEŽE.

Nov dokaz: Načelnik konstablerjev, ki lovi "mokre", je skril pet sodov žganja.

ZGODILO SE JE V COLORADU.

Denver, Colo. — Tukaj so aretirali Herman B. Gatesa, bivšega blagajnika države Wyoming, ki je priznal, da je 350 galon žganja njegova lastnina, ki so ga zasegli na njegovem domu.

Žganje so našli v kleti pod gorazho. Neki neznanec je telefoniral policiji, da preišče klet pod gorazho na Gilpinovi cesti šte. 140, kjer bosta našli veliko zalogo žganja.

Gates je priznal, da je pripeljal s sabo žganje, ko se je preselil v Denver. Gates je bogat oljni magnat, ki se misli nastaniti v Denverju. Gates je izpustil policijski sodnik na advokatovo besedo, da pride njegov klient na zahtevo sodnika na sodišče, kadar ga bo zahteval.

Ali s tem še niso vsa presenečenja končana. Policija je zaplenila pet sodov žganja. Na teh sodih ni bilo Gatesovega imena, ampak stalo je s črnim na belem Charles J. Wall. Kdo pa je Wall? No, Wall je načelnik državne konstablerske čete in njegova naloga je, da polovi sve tihotape, ki uvažajo žganje v "suho" državo Colorado. Wall pravi, da položi zdaj svojo rezignacijo kot načelnik konstablerske čete. Neka druga govornica pa pravi, da je governer že njegovo rezignacijo sprejel.

Ljudstvo seveda ni zadovoljno s takim postopanjem in slišijo se glasovi, da so postavili proti tihotapstvu za vse veljavne; za milijonarje, načelnike konstablerskih čet in navadno ljudstvo.

Žganje je bilo poslano iz Kentuckija v Cheyenne, Wyo., in od tukaj v Denver. Po sedanjih tihotapski ceni je vredno štirinajst tisoč dolarjev. Dozdaj še ni prišel tako bogat plen policiji v roke. Vsi grešniki, ki so bili prijeti, odkar je prohibicijska postava veljavna, so imeli manjše zaloge žganja. Tihotape se zdaj smejejo, ker so tudi taki obviseli v mreži, ki imajo paziti, da se nihče ne pregreši proti prohibicijskim zakonom.

VOJAKI SPREJEMAJO STAVKOKAŠKO SLUŽBO.

2000 doslužbenih vojakov je priseglo, da razbijejo štrajk v Winnipegu.

Winnipeg, Man., 6. jun. — 2000 doslužbenih vojakov se je včeraj ponudilo županu Grayu v konstablersko in stavkokaško službo v namenem, da razbijejo generalno stavko, ki traja že 21 dni. Župan je zapregel nove konstablerje in kmalu potem je prišlo do izgrediv pred mestno hišo. Protidelaški vojniki so slišali besedo "akeh" in napadli štrajkarje. Policisti so naredili mir in aretirali tri štrajkarje in pet vojakov.

4000 delavcev je včeraj zopet korakalo v obhodu pred provinčno zbornico. Štrajkarji so nosili velik napis "Doli s profitiranjem in gori s ljudstvom!"

Vancouver, B. C., 6. jun. — Cestnoželezniški uslužbeni so se danes pridružili generalni stavki v tem mestu in ves cestnoželezniški promet je ustavljen.

KANADSKI DOLG ZNAŠA DVE MILJARDI.

Ottawa, Ont. — Z dovoljenjem izdatkov za tekoče fiskalno leto je državni dolg Kanade narastel na dve milijardi dolarjev. To pomeni, da pride na vsako osebo v Kanadi \$220 javnega dolga.

Milwaukee, Wis. — Na šteti ulici je ušel voz ulične železnice po klanev nizzol in skočil raz tir. Pet in šestdeset oseb je zadobilo poškodbe, voz je pa popolnoma razbit. Nesreča se je dogodila okoli šestih zvečer.

VELIK PORAZ KOLČAKA; 50,000 VJETIH, 100 TOPOV.

Čičerin poroča, da Kolčak ni izvojeval nobene zmage. Dnevne laži so namenjene, da preslepijo Wilsona in ljudstvo v Ameriki.

BOJ MED AMERIČANI IN BELGIJCI; ŠEST RANJENIH.

Brusel, 6. jun. — V Antverpu so se spopadli ameriški vojaki in belgijski policisti. Šest oseb, med katerimi so trije policisti, dva civilista in neki Američan, je ranjenih. Trije ameriški vojaki so zaprti. Iztredli so se vršili v sredo zvečer.

Podrobnosti še niso znane.

LENIN JE SPREJEL WILSONOVE PREDLOGE.

Ameriški poročevalci v Petrogradu je obelodanil zaveznika pogoje za mir s Rusijo.

ZAKAJ SE NADALJUJE VOJNA?

Petrograd, 26. maja (čez Stockholm). — (Poroča I. D. Levine). Predsednik Wilson, katerega je podpiral Lloyd George, je proti koncu meseca marca t. l. predložil pogoje za premirje in mirovno konferenco s sovjetsko Rusijo. Wilson je pooblastil William C. Bullitta in Lincoln Steffensa, da odpotujeta v Moskvo in dostavita pogoje Leninovi vladi.

Pogoji se glase v celoti:

"Zavezniki in pridružene vlade predlagajo, da prenehajo sovražnosti na vseh frontah na teritoriju bivše ruske države in na Finskem, in sicer v enem tednu po sprejemu teh pogojev in da se sovražnosti ne smejo ponoviti dokler traja konferenca. Premirje traja dva tedna in se lahko podaljša v medsebojnem sporazumu. Vse stranke se zavežejo, da ne bodo prevažale vojaških čet in vojne materijala iz kraja v kraj v dobri premirja.

Konferenca se naj pogaja za mir na sledečih principih, katerih konferenca ne more spremeniti:

1. Vse obstoječe vlade na teritoriju bivše ruske države in Finske obdrže popolno kontrolo v ozemlju, ki so ga okupirale do druge vlade, ustanovljene na teritoriju bivše ruske države, kakor tudi vse zaveznike in pridružene vlade, ki operirajo proti sovjetski vladi, vključno Finsko, Poljsko, Galicijo, Rumunijo, Armenijo, Azorbanjan in Afganistan, se zavežejo, da ne bodo poskušale ovreči z oboroženo silo obstoječe vlade na teritoriju bivše ruske države in drugih vlad, ki podpišejo to pogodbo.

2. Gospodarska blokada se odpravi in trgovska zveza med sovjetsko Rusijo in zavezniki ter pridruženimi državami se obnovi pod pogojem, da zavezniki in pridružene države zagotovijo pošiljanje potrebnih na podlagi enakih pravic za vse razrede ruskega ljudstva.

3. Sovjetska vlada ima pravico do neoviranega uvoza in izvoza po vseh železnih v Rusiji, vporabi sme vsa ruska in finska pristanišča za potniški in tovorni promet med morjem in suho zemljo. Konferenca izdela podrobne točke te določbe.

4. Državlani zaveznikih in pridruženih držav imajo pravico svobodnega vstopa v ruske sovjetske republike in pravico potovanja po vseh dotičnih krajih pod pogojem, da se ne vlikajo v notranjo politiko sovjetskih republik. Enake pravice imajo državljani zaveznikov in pridruženih držav.

Stockholm, 6. jun. — Iz Helsinkforsa javljajo, da so sibirski kopraki prisilili boljševike, da so izpraznili Uralak.

Kodanj, 6. jun. — Estonski narodni biro javlja, da so vesti o padcu Petrograda prezgodnje. Dalje poroča biro, da boljševiki nadaljujejo silovite protinapade zapadno od Gdne. Bitka se nadaljuje. O položaju finskih čet se verno od Petrograda ni znano.

Bern, 6. jun. — Rumunski biro poroča, da ni res, da so boljševiki okupirali Černovce v Bukovini, kakor je bilo poročano pred nekaj dnevi.

Budapešta, 31. maja. (Zakasnelo. — (United Press). Poročevalci ameriške časnikarske agenture United Press je imel danes prvi brzojavni intervju s Čičerinom, komisarjem zunanjih zadev v Moskvi. Z dovoljenjem ogrske sovjetske vlade je poročevalci poslal po brezličnem brzojavu več vprašanj v Moskvo in Čičerin je odgovoril sledeče:

"United Press" ma obvešča, da so zavezniški sklenili priznati in podpirati admirala Kolčaka. Z ozirom na to vest želim sporočiti ameriški javnosti resnico o dozdavnih Kolčakovih ofenzivah. Pariški krogi ne pustijo, da bi predsednik Wilson izvedel resnico in ravno ta namen imajo lažljiva časnikarska poročila, da se ne izve resnica v Ameriki.

Kolčakove čete ne napredujejo nikamor. Ravno narobe, umikajo se v neredu. Kolčakova posicija je slabša vsak dan.

(Dolge na 2. strani, 2. kolona)

Petrograd čez Stockholm, 6. jun. — (Javlja I. D. Levine). Admiral Kolčak je hudo poražen in njegove čete so se umaknile 75 milj nazaj proti Sibiriji. V zadnjih dveh tednih je izgubil silno številno vojaštva in boljševili so vjeli 50,000 mož. Sovjetska armada je prodrla centrum fronte in okupirala več kot sto mest in vasl in zdaj se bliža Ufi, ki pade vsak čas. Kolčak je pustil za seboj sled umorov in požigov in kmetje, ki so bili prej proti boljševikom, se zdaj v masah pridružujejo rdeči armadi.

Praga, 5. jun. — Češki minister dr. Irobar je danes priznal, da so ogrski socialisti dosegli nepriznani uspeh na fronti v Slovaki. Čehoslovake čete se umikajo in minister se boji, da bodo ogrske čete zasedle najbogatejše slovake kraje, ako ne pridajo Francozi na pomoč.

London, 6. jun. — Današnja depesha iz Helsinkforsa se glasi, da so boljševiki pričeli s furioznimi napadi na finske čete na vsaj štiri ob finski meji. — Estonski vojni urad javlja, da nemške čete pomagajo boljševikom na zapadni fronti v okolišču Rige.

Kodanj, 6. jun. — Švedski socialistični list "Folkets Dagblad", ki ima tesne zveze z rusko sovjetsko vlado, je objavil včeraj brzojavko iz Petrograda, ki se glasi:

"Kolčakove čete poražene na južni in srednji fronti; severna fronta se majo. Sovjetske čete so vjeli 40,000 mož in vplenile 100 topov ter veliko zalogo bojnega materijala. Ofenziva Estonov za Petrograd je ustavljena in proti-boljševiki se umikajo proti Jamburgu. Britanska mornarica je hotela prodrati v Finski zaliv, toda bila je odbita. Ustanko gibanje proti sovjetski republiki je potlačeno in sovjeti so močnejši kot so bili kdaj prej."

Stockholm, 6. jun. — Iz Helsinkforsa javljajo, da so sibirski kopraki prisilili boljševike, da so izpraznili Uralak.

Kodanj, 6. jun. — Estonski narodni biro javlja, da so vesti o padcu Petrograda prezgodnje. Dalje poroča biro, da boljševiki nadaljujejo silovite protinapade zapadno od Gdne. Bitka se nadaljuje. O položaju finskih čet se verno od Petrograda ni znano.

Bern, 6. jun. — Rumunski biro poroča, da ni res, da so boljševiki okupirali Černovce v Bukovini, kakor je bilo poročano pred nekaj dnevi.

Budapešta, 31. maja. (Zakasnelo. — (United Press). Poročevalci ameriške časnikarske agenture United Press je imel danes prvi brzojavni intervju s Čičerinom, komisarjem zunanjih zadev v Moskvi. Z dovoljenjem ogrske sovjetske vlade je poročevalci poslal po brezličnem brzojavu več vprašanj v Moskvo in Čičerin je odgovoril sledeče:

"United Press" ma obvešča, da so zavezniški sklenili priznati in podpirati admirala Kolčaka. Z ozirom na to vest želim sporočiti ameriški javnosti resnico o dozdavnih Kolčakovih ofenzivah. Pariški krogi ne pustijo, da bi predsednik Wilson izvedel resnico in ravno ta namen imajo lažljiva časnikarska poročila, da se ne izve resnica v Ameriki.

Kolčakove čete ne napredujejo nikamor. Ravno narobe, umikajo se v neredu. Kolčakova posicija je slabša vsak dan.

(Dolge na 2. strani, 2. kolona)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za izposojnino \$7.00.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (Maja 30-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

ČASNIKARSKÉ RACE.

Se nikdar ni bilo v svet poslanih toliko lažljivih vesti, kot po izbruhu vojne. Marsikateri ruski knez je bil v po brzojavnih poročilih po trikrat ali pa še večkrat ubit, da je po nekaj dneh zopet vstal od smrti. Odkar je pričela mirovna konferenca, ni ubijanje ruskih knezov več v modi, zato se nazadnjaki poslužujejo drugih laži, da dokažejo, da je ves svet tako nazadnjaški, kot so sami reakcionarni.

Notorični lažnivci, ki bi radi videli, da Rusija zopet dobi carja, svetovna demokracija pa hud udarec, so zadnje tedne pričeli lagati o položaju na Finskem in v Rusiji. Te laži so postale tako debele, da je Bassett Digby čutil potrebo, da razkrinka nazadnjaške lažnivce v dnevniku "Chicago Daily News".

V zadnjih tednih so prihajale vesti v javnost, da se na Finskem pripravlja silna armada, da udari na Petrograd. Ves svet je pričakoval po teh vesteh, da se velika armada tak trenotek navali na Petrograd. To tega navala na Petrograd ni prišlo, ampak Bassett Digby je povedal v obširni brzojavki, da so vesti o tem navalu na Petrograd izmišljotine ruskih monarhistov, ki še sanjajo, da car zavladava v Rusiji.

Digby pravi na nekem mestu v svoji brzojavki:

Vesti, ki prihajajo sem s Finskega, postajajo kuriozne, so zmes nasprotujočih špekulacij, ki imajo za podlago, da prične kmalu prodiranje s Finskega ali Estonije ali obeh držav proti Petrogradu.

Brez dvoma so nekatere teh vesti dospele v Ameriko, ki so jih sprejeli za resnico, dasiravno so daleč od nje. Finske vesti so dandanes najbolj zagonetne, ker si interesi nasprotujejo in vsak sebi na korist barva vesti, da izigra karte za sebe v zapadni Evropi in v Ameriki.

Ruski monarhisti na Finskem so najslabšeji malopridneži. Oni vzdržujejo sleparske liste, da se iz njih pobira gradivo za mednarodne časnikarske posredovalnice. Na pr. prav radi specializirajo vsaki teden umaknitev iz Petrograda in njegov padec. Priobčujejo vesti, ki obrekujejo boljševe, katere le pomagajo zadnjim, ker so preveč fantastične.

Estonija stremi za tem, da postane samostojna država, zato barva svoje vesti. Finski socialisti delajo propagando zase in po svoje. Ruski republikanci, živeči v prognanstvu na Finskem, vodijo svojo propagando.

Digby nadaljuje, da se je potrudil, da izve, če se res namerava izvršiti pohod na Petrograd, toda povedali so mu, da se kaj takega ne kuha na Finskem. Dan kasneje se je zopet potrudil, da izve resnico. Povedal so mu, da sploh na kaj takega ne mislijo in da je socialistična in boljševiska proporcija v finski armadi tako nevarna, da bi bila blaznost poslati tako armado proti rdeči Rusiji.

Tako sodi ameriški časnikar o lažljivih vesteh, ki prihajajo dan za dnem o položaju na Finskem, v Estoniji in v Rusiji, ker so te laži postale tako debele, da ni mogel dalje molčati in mirno gledati, kakó gotovi interesi, posebno monarhistični, hočejo farbat ves svet.

Digby je razkril samo del teh časnikarskih laži, ki prihajajo iz nazadnjaških virov, ki bi najraje videli, da se nadalje kralji in cesarji po "božji milosti" vladajo Evropo, iz enostavnega razloga, ker mu je nemogoče kontrolirati vesti v vseh krajih, ki jih pošiljajo reakcionarni, sovražniki demokracije v svet. Ali storil je hvalevredno delo, ker je dokazal, da nasprotniki napredka v človeški družbi se še vedno poslužujejo lagi in obrekovanja, da dosežejo svoj cilj.

MLADE IN NOVE REPUBLIKE V EVROPI SO TRN V PETI MONARHISTOM. Zdeha se jim po polnih loncih mesa, pri katerih so sedeli, dokler so kronani vladarji odločali o usodi ljudstva. Zato postavljajo z najgostejšimi časnikarskimi racami te republike v slabo luč.

Kedaj se bo ljudstvo spametovalo? — Ko so se vršile zadnje občinske volitve v Chicagu, je povedala "Prosveta", da je za ljudstvo vseeno za katerega meščanskega kandidata glasuje, ker si ne bo prav nič prebralo, dokler glasuje za kandidate, ki so pod vplivom privatnih interesov.

Pred nekaj tedni so dnevnikarji poročali, da so Sullivanovi demokratje na svojem zborovanju sklenili, da bodo

podpirali župana Thompsona, ki je republikanec. In ko je šlo v mino tem tednu, da se potrdijo šolski svetovalci, ki jih je imenoval župan Thompson, so Sullivanovi demokratje glasovali kot en mož za njegove kandidate. Glasovi so bili: 43 da, 26 proti. Med 26 nasprotniki je bilo 19 republikancev. Proti županu je glasovalo le sedem demokratov.

DOPISI.

Neffs, O. — V tukajšnji okolici so se delavske razmere nekoliko izboljšale in premogokopi obratujejo s polno paro. Naveda je zaslužek odvisen od prostora, ki pa niti ne zadostuje za življenjske potrebe, ker je draginja vsaki dan večja. Vse življenjske potrebe so tako visoko obesili privatni velepodjetniki, da pri prost delavci jih ne bo mogel več doseči.

Dvajsetega maja je bil zadnji dan moker v državi Ohio, ko se je še kaka druga pičica dobila kot voda. Od tega dne je pa samo voda na dnevnem dne. Tako nam nekateri fanatiki ukazujejo, kaj naj pijemo in kaj na jemo? Seveda za take gospode je dobro, ker so se založili z raznovrstnimi pičicami za veliko let in se ne brigajo, kaj delavci pijejo, kadar pridejo vsi zmučeni od dela domov. Njih načelo je, da naj delavci pijejo vodo, slabo naj se oblačijo in trdo delajo za beraški zaslužek. Toda vsega tega smo sami delavci krivi. Koliko delavcev je, ker se ne brigajo za državljanske papirje, da bi imeli volilno pravico ter na dan volitev z glasovnico v roki odločili o svoji boljši bodočnosti. Veliko jih je, kateri so še jako nasprotni. To se je pokazalo na sedmi redni konvenciji SNPJ v Springfieldu, Ill. Posebno še delegati iz Montane.

Radi tega sem pa tudi za to, da se predlog društva "Francisco Ferer", št. 131 SNPJ, da mi potrebno da bi delegati zo osmo redno konvencijo imeli druge državljanske papirje, ampak samo zadostujejo prvi, podpira.

Kar se pa tiče drugega predloga, da lahko pošlje vsako družbo 25 ali več članov delegata na konvencijo. To je pač važni predlog, ker bi se v nasprotnem slučaju godila velika krivica nekaterim članom. Na zadnji redni konvenciji se je sklenila marsikaka stvar prehitro.

Kar se tiče našega društva še dosti napreduje in dobivamo vedno nove člane.

Leopold Plahuta,

East Helena, Mont. — Odkar je zapustil "Popotnik" tukajšnji kraj in se napotil v tujino, malokdaj pride kak dopis v slovenske časopise. Radi tega si mogoče rojaki v Ameriki mislijo, da ne biva noben Slovenec v tukajšnji okolici. Da bodo prebrali svojo sodbo, hočem jaz nekatere stvari od časa do časa opisati.

Junjsko solnce greje in pripeka, okoli in okoli pa opaziš hribe pokrite s snehom. Krasna je priroda, kamorkoli ti splava oko, povsod se ti odpirajo prirodne lepote. In sredi te krasote stoji mestec East Helena. Aki bi zamogel Homer pogledati to krasoto, gotovo bi ga polile solze bridkega razočaranja. Mesto, da je porabil vse svoje duševne zaklade v eposu. Ilijada, naj bi rajše ovekoval krasoto in slavo East Helena.

Opaziti je le eno črno progno na jasnem, montanskem obzorju in ta je sv. Ciprijana, ker je popolnoma suho. Še lansko leto mi je pravil prijatelj: "Frank, if you drink wine, you'll always go windling ways, if you carry to much beer, the beer will soon carry you, if you drink brandy punches and if you always get the best of whisky, whisky will always get the best of you." Jaz sem mu pa odgovoril, prijatelj, jaz ti po pravici povem, da se vode bojim. Ako pomislimo, kako odnaša voda hribe, potaplja ladje in sovraži splošno človeško družbo, je veliko boljše, če vode sploh ne pijemo.

Od voljakov se je povrnil Frank Strajnar. Bil je v Franciji več mesecev in je bil večkrat v najhujšem ognju. Bil je ranjen, toda sedaj je že popolnoma zdrav in šil pri svojih dragih. Vrnila sta se tudi rojaka Anton Suhadolnik in John Skufca.

Stem je končan moj dnevni report. Prihodnjiš hočem poročati kaj bolj zanimivega. France.

Za koga se dorili jugoslovanski prostovoljci v srbski armadi.

V vseh večjih slovenskih naselbinah se še dobro spominjajo rojaki, ko so se poslavljali jugoslovanski prostovoljci za srbsko armado, da se borijo za osvoboditev jugoslovanskih krajev iz pod tiranskega avstrijskega jarma. Odšli jih je veliko, malo se jih bo vrnilo. Odšli so, da priberejo svoemu narodu prostost in svobodo. Toda sedaj? Kaj so dosegli. Za koga so se borili?

Na to nam odgovarja pismo jugoslovanskega prostovoljca, katerega je dobil Don Niko Gršković ter ga obelodanil v "Jugoslovanskem Svjetu" 27. maja t. l. katerega prinašamo tu v prevodu:

Spoštovani g. Don Niko Gršković, Ponudila se mi je ugodna prilika, da vam pišem v mojem in v imenu mojih tovarišev. Časi so strašni, dnevi hitijo naprej a mi nimamo nobene zveze z Vami. Ni mamo samo zveze z Vami, kot z našim političnim voditeljem, ampak nimamo tudi nobene zveze z našimi dragimi. ČASOPISOV NI MAMO NOBENIH, PISMA NE JREJEMAMO, da o drugih stvarih sploh ne govorim. Naši tovariši so postavljeni NA MEJE MACEDONIJE, ALBANIJE IN BOLGARSKE. Mi se borimo tukaj, dočim imajo drugi vse, kar pozele. Zakaj je vse to? Svobodno časopisje naj o tem obširneje govori.

Dočim so vse druge države odredile, da se demobilizira one vojake, kateri morajo podpirati svoje stariše, brate in sestre in ne preskrbljene otroke, toda pri nas še ne vemo ničesar o tem.

DOČIM SMO SE MI NAJHREBREJE BORILI NA VSAKI FRONTI IN PRIPOMOGLI DO KONČNE ZMAGE, SMO SE DAJ OSTALI TUKAJ KOT NEPOTREBNI TUJCI. Z NAŠIMI ZMAGAMI SE HVALIJO IN OKORIŠČUJEJO DRUGI, KATERI SO V MNOGIH SLUČAJIH POKAZALI, DA NIMAJO NIKAKE IZOBRAZBE IN NOBENEGA ČUVSTVA IN LJUBEZNI DO SVOJE DOMOVINE. Prosim Vas, da se naše svobodno časopisje zavzame za nas jugoslovanske prostovoljce.

Po informacijah, katere smo dobili po ovinkih, nas ne bodo prej odpustili iz armade. DO KLER NE USILJO NAŠEMU NARODU SVOJO BIROKRACIJO. RADI TEGA SO ODRŽALI VSE JUGOSLOVANSKE POLKE IN DIVIZIJE PROSTVOLJEV V OROŽJU IN JIH POSLALI NA MEJE MACEDONIJE, ALBANIJE IN BOLGARIJE, DOČIM SO ODPUSTILI VSE SRBSKE VOJAKE DOMOV. NA VSAKO VPRAŠANJE NAM ODGOVARJAJO, DA HOČEJO NAS SE NADALJE ODRŽATI V ARMADI, DA NIMAMO VOLILNE PRAVICE, KER SMO VOJAKI, IN RADI TEGA, KER SMO REPUBLIKANCI.

Oprostite mi, ker mi je nemogoče več pisati, ker je zelo nevarno in ker so kpijoni ves čas za petami in to SAMO RADI TEGA, KER SE NAZIVLJAMO JUGOSLOVANI.

Ostajam s spoštovanjem.

Položaj 23. aprila 1919.

80-LETNA ŽENA JE POLETELA Z LETALOM.

Atlantic City, N. J. — 80letna mrs. Ida C. Wilcox, vdova armadnega oficirja, prebiva blizu Letalskega polja. Dan za dnem je gledala, kako se letalci dvigajo v zrak in kretajo v zračnih višavah. Želja, da poleti v zrak, je postala v nji tako močna, da se je obrnila do letalca Eddie Stinsona, da jo vzame s sabo na polet. Stinson je ustregel njeni želji in je poletel z njo tri tisoč čevljev visoko.

Pred poletem je stara žena dejala letalcu: "Dvignite se tako visoko v zrak, kot morete in napravite vse kozoletce, ki sem jih videla, da jih delate v zračnih višavah."

Organizacija sovjetske Rusije.

Helsingfors, 1. jun. — (Poroča Fr. Hunt). — Na osmem kongresu komunistične stranke v Rusiji, ki se je vršil pred nekaj tedni, je bilo zastopanih 313.000 komunistov. Teh 313.000 komunistov vlada dana Rusijo.

Vlada lahko govori o "diktaturi proletariata," ali v resnici je diktatura komunistične stranke. Ta stranka je danes najefektivnejša organizacija v Rusiji. Vseh 313.000 članov je zastavilo svoja življenja za stvar, katere jim je sveta. Njih princip stoji nad vsako narodnostjo. Kdor hoče stopiti v komunistično stranko, mora poznati temeljna načela socializma, vsled česar mora obiskovati serijo predavanj in končno ga morata priporočiti dva dobra stara člana. Ko je prošel enkrat v stranki, tedaj so mu zaključki stranki prvi in strankini disciplini se mora enostavno pokoriti. Vsi voditelji sovjetske vlade so obenem vodilne glave v stranki in vsled tega so mnoge strankine zadeve v zvezi z vladnimi rečmi.

Teoretično se sicer stranka ne vmešava v zadeve vlade in na kongresu je bilo rečeno:

"Delovanje komunistične stranke se ne sme mešati v funkcije vladnih organov. Stranka lahko svetuje svetom, toda ne sme jim ukazovati in člani stranke si morajo zapomniti, da oni nimajo nobenih privilegijev v sovjeti, pač pa velike odgovornosti."

Kljub temu so vsi voditelji sovjeto obenem voditelji v stranki, ki je faktično vladar v Rusiji. Komunistična stranka je edina prava zveza med centrom in Rusijo in zunanji sovjetski republiki, kar zopet dokazuje sledeča izjava na kongresu:

"Komunistična stranka priznava za sedaj obstoj Ukrajine, Litve in Bele Rusije kot neodvisne sovjetske republike na temelju federacije z moskovsko vlado, ne priznava pa neodvisnosti komunističnih strank v teh republikah na temelju federacije, temveč jih smatra kot podrejene organizacije ruske komunistične stranke, ki se morajo pokoriti centralnemu odboru v Moskvi. Stranka mora biti centralizirana in disciplina mora kloneti na vojaški podlagi. Zaključki centralnega odbora se morajo izvršiti brez odloga in aple pridejo pozneje na vrsto."

Ruska sovjetska ustava seveda ne priznava nikakršne komunistične stranke, temveč se peča le s sovjeti in njihovimi dolžnostmi. Sovjet sam na sebi ni nič drugega kakor direktna vlada ljudstva potom odborov ali svetov. Ruska beseda "sovet" pomeni odbor ali svet.

Ko je pričela revolucija, se je takoj ustanovilo na tisoče takih sovjeto ali odborov po vsej državi. Vsak polk v armadi je imel svoj sovet; vsaka tovarna v mestu je imela svoj odbor ali sovet; vsaka vas na deželi je zopet volila sovet. To je bilo povsem naravno in enakostavno za ljudsko pravico. Sprva so bili sovjeti omejeni na različne struje in stroke. Vojaki te in te enote so volili svoj sovet, delavci v tej in v tej tovarni so zopet volili svojega. Kmetje svojega lida. Kerenskijska vlada je pustila, da je v sovjeti nastal kaos in ko so notranji boji in notranje razmere pripravile vlado, da je padla, so boljševiski hitro reorganizirali vse sovjetski sistem tako, da so dobili oni odločujoča mesta in večino glasov in si na ta način podvržli vse organizacije.

Ustava ruske socialistične federativne sovjetske republike določa, da so sovjeti vsa vladna oblast. Sistem te vlade je zelo enostaven. Najprvo je krajevni tovarniški in kmetijski sovet, ki vsake tri mesece voli delegate in sicer po enega na vsakih 1000 prebivalcev. Krajevni delegatje tvorijo okrožni sovet, ki zopet voli na vsakih 10.000 prebivalcev po enega delegata v deželni sovet. Deželni soveti volijo enega delegata na vsakih 25.000 prebivalcev v velikih mestih in po enega na vsakih 12.500 prebivalcev na kmetih in ti delegatje tvorijo vsesrbski sovjetski kongres, ki se snide dvakrat na leto v Moskvi. Kongres je najvišja oblast v republiki, ki voli komisarje ali vlado in centralni izvrševalni odbor, ki nadomestuje parlament. Centralni izvrševalni odbor ima

okrog 300 članov in posluje v Moskvi od kongresa do kongresa. Da li so volitve delegatov v tisočih sovjeti pravilne in poštene je težko vprašanje. V mnogih slučajih niso. To priznavajo boljševiski sami, ki pravijo, da z ozirom na sedanje okoliščine ne more biti drugače; obljubujejo pa, da bodo volitve poštene, čim pride mir.

LENIN JE SPREJEL WILSONOVE PREDLOGE.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Ruski sovjetski republik v zavezniških in pridruženih državah, kakor tudi v državah, ki so se ustanovile na teritoriji bivše ruske države. Zavezniki in pridružene države imajo pravico poslati svoje oficijelne zastopnike v razne ruske sovjetske republike, kjer imajo uživati popolno svobodo in imuniteto; sovjetske republike imajo ravno tako pravico poslati oficijelne zastopnike s popolno svobodo in imuniteto v zavezniske in pridružene države, kakor tudi v nesovjetske ruske države, ki so se ustanovile na teritoriji bivšega ruskega carstva.

5. Sovjetska vlada in druge vlade, obstoječe na teritoriji bivše ruske države, imajo razglasiti popolno amnestijo za vse svoje politične nasprotnike in jetnike. Zavezniki in pridružene države imajo ravno tako osvoboditi vse ruske politične jetnike, kakor tudi svoje lastne državljane, ki so bili toženi zaradi podpiranja sovjetske vlade. Vsi Rusi, ki so se bojevali v armadah proti sovjetski vladi ali ki so drugače pomagali tem armadam in ravno tako vsi Rusi, ki so se bojevali proti drugim vladam, obstoječim na ruskem teritoriju, morajo biti deležni amnestije. Vojni jetniki neruskih držav, ki se nahajajo v Rusiji in vsi državljani drugih držav, ki so še v Rusiji proti svoji volji, morajo dobiti vse prilagoditve in ugodnosti za najhitrejši povratak v njihovo domovino.

6. Kakor hitro bo podpisana ta pogodba, zapustijo vse čete zaveznikov in pridruženih držav ter drugih neruskih držav Rusijo in zavezniška vojaška pomoč preneha napram nesovjetskim vladam na teritoriji bivše ruske države in na Finskem. Sovjetska vlada in ostale ruske vlade na teritoriji bivše ruske države imajo takoj zmanjšati svoje oborožene sile čim je podpisana pogodba. Konferenca določi najboljše in najpravičnejšo metodo kontrole in istočasno demobilizacije, odhod vojakov čet in odtegnitev vojaške pomoči nesovjetskim vladam.

7. Zavezniki in pridružene vlade, vpoštevajoče izjavo ruske sovjetske vlade z dne 4. februarja 1919 z ozirom na inozemske dolgove Rusije, predlagajo, da sovjetska vlada in druge vlade na teritoriji bivše ruske države in Finske pripoznajo, da so odgovorne za finančne obveznosti bivše ruske države napram inozemskim državam in napram državljanom inozemskih držav. Rusko zlato, ki so ga vzeli Čehoslovaki v Kazanu, kakor tudi zlato, ki so ga vzeli zavezniški v Nemčiji, se smatra kot del plačila dolgov, ki jih dolgujejo sovjetske republike v Rusiji.

To so pogoji, ki jih je sestavil Wilson z Lloyd Georgom vred in dostavil ruski sovjetski vladi med 2. in 3. junijem. Na podlagi teh pogojev se je imela vršiti konferenca na Prinčevem otoku. Sovjetska vlada je sprejela pogoje v celoti in odgovorila zaveznikom, da je pripravljena poslati delegate na konferenco.

Zakaj se ni vrnila konferenca? Wilson je storil svojo dolžnost, ali zakaj ni entanta izvršila pogojev, ko jih je Lenin sprejel? Zakaj ni bilo premirja, zakaj ni bilo konference in zakaj se še danes nadaljuje vojna s sovjetsko Rusijo?

To so vprašanja, na katere ni še danes odgovora iz Pariza.

DRAMA NA ULICI.

Saginaw, Mich. — 25-letni Albert Moses je ustrelil svojo soprogo Beatrice na ulici, ko jo je našel v spremstvu 24-letnega Hamida Ehmda. Oddal je tudi strel na spremeniševalca njegove žene, ki ga je le opazno ranil. Po izvršenem umoru je oddal strel proti sebi in si prizadel tako nevarno rano, da zdravniki dvomijo, da okrevi.

Rojakom se priporoča

JOHN NEMETH STATE BANK

1597-2nd Ave., New York,
Corner 2nd Ave. in 83. ulica.

Pošiljamo denar v staro domovino in odpravljamo potnike za v staro domovino.

Pišite na za vsa pojasnila. Naznanite nam kedar in s katerim vlakom pridete v New York, da vas lahko naš človek počaka na postaji (Dipi).

Ne pozabite našega naslova:

JOHN NEMETH STATE BANK

1597 — 2nd Ave., Corner 2. Ave. in 83. ulica,
New York, N. Y.

Doživljaji slovenskega vojaka v Franciji.

(Piše L. O.)

(Pregledano od vojaškega cenzorja.)

(Nadaljevanje.)

Popoldne 7. julija smo se zopet odpravili proti bojni črti, kamor smo dospeli po 16 km dolgi poti in smo premenili čete od 11. pehotnega polka.

Več kot 3 km smo morali prenašati strojne puške na ramah in istotako tudi vso drugo opremo in sicer skozi vijake se zakope. Bili smo zopet v arnaldski seki in ravno nam nasproti je hrib št. 641, na katerem so Francozi izkobilili v začetku vojne veliko število svojega moštva in kateri je zadnje so ga na Nemei obdržali v večkrat menjal gospodarja navojni posesti.

V teh zakopih smo ostali do 14. julija in nas so nadomestile francoske čete od dveh zjutraj. Mi smo odšli v taborišče Le Collet, kjer smo prenočili. Drugi dan smo zasedli tovarne avtomobile in se peljali v mesto St. Die in smo prenočili v vasi "Ruboosh", katera je oddaljena od mesta St. Die kakor dva km. Naša stotnijska kuhinja ni prišla za nami do popoldne drugega dne. Radi tega sem šel v bližnje mesto St. Die in prijatelj, kjer sva dobila še dosti pošteno kosilo za poštene franke. Razumno, da sva zalila kosilo s par čaškami pive. Ker sva imela dovolj časa, sva se dala tudi slikati.

Na večer 16. julija smo zopet odšli v zakope v st. dieski seki in oddaljeni od St. Die samo osem km. V teh zakopih smo zopet imeli isto službo, kot smo jo imeli prej, namreč od mraka

pa do jutrajnega svitla biti ves čas pripravljeni za morebiten napad in opravljati stražo. Oddelki, pri katerem sem bil jaz je imel jako dobro pozicijo namreč postavke iz cementa in železa. Mi smo imenovali to "pill box", kajti v resnici je izgledala kot kakšna "boksa" narejena iz cementa in železa. Stene so bile nad en meter debele dočim je streha še debelejša in bili smo varni pred vsakim sovražnim strelom. Le v slučaju, da prileti sovražna granata ali krogla direktno na to streho jo prebije. Drugače smo bili popolnoma varni. Sovražnik je zelo pogosto pozdravljaval našo okolico z raznovrstnimi krogli, toda posebne škode pa ni naredil.

V naši bližini je bilo nekaj stotnij od 11. pehotnega polka, kateri so večkrat šli na patroliranje v bližnjo okolico in v "no mans land". Nikdar se niso vrnili praznih rok in vedno pripeljali kakšnega ujetnika s seboj.

Desno od nas je bil šest pehotni polk in stotnja "B" od 15. bataljona strojnih pušk in te čete so napravile napad 17. avgusta in šli "over the top." Naša stotnja je bila obveščena o tem in pripravljena za vsak slučaj, da napade sovražnika od leve strani, ako bi bilo potreba. Toda "Fritzi" niso čakali tega, ampak so pobrali šila in kopita ter naredili prostor našim fantom kateri so zaprli vas Froppelle.

Na večer 20. avgusta smo bili zopet premenjeni od francoskih čet in ravno tako tudi 11. pehotni polk od pehotnega polka od 92. divizije. Odšli so nazaj v St. Die, kjer smo prenočili v francoskih vojašnicah. Spali smo po tlaku, ker ni bilo postelj.

Tu smo počivali dva dni. Tretji dan dan smo se odpravili in bili na pohodu tri dni in dve noči

in smo prehodili 75 km. Na poti smo bili 22. 23. 24. avgusta. Dospeli smo v vas, katere ime sem že pozabil in je oddaljena od mesta Epinal kakih 8 km. V ti vasi smo počivali do 27. avgusta. Med tem časom je prišel inšpicir divizijski poveljnik.

Naslednji dan so nas zopet naložili na tovarne avtomobile in nas prepeljali v vas Damjevers. Vozili smo se eno noč in en dan neprenehoma dalje. Tu smo ostali do šestega septembra in imeli vaje v "open warfare", katerih smo dobili precej in smo jih bili že vsi siti.

Na večer šestega septembra smo zopet odšli na pohod in smo hodili štiri noči in počivali štiri dni. Vsako noč smo napravili okrog 20 km. Prvo noč smo ostali v neki francoski Y. M. C. A., drugi dan v mestu Nancy in tretji na prostem blizu reke Moselle in četrto noč smo dospeli na hrib ozroma gozd Martieourt, kjer smo počivali do drugega dne.

10. septembra popoldne smo dobili nadomestno moštvo od 331. stotnije strojnih pušk od 83. divizije. K naši stotnji je bilo pridanih 38 mož, med katerimi je bilo 9 Clevelandčanov in več iz raznih krajev iz države Ohio ter nekaj iz države Illinois. Med temi Clevelandčani je bil tudi en Slovenec kar sem šele pozneje zvedel in sicer J. M. Kren po domače Jernikov, katera družina je dobro znana vsem clevelandskim rojakom in v Euclidu.

Po kosilu, katero je obstajalo iz salmone, katerega je vsak dobil eno žlico in "franh hard-tacks" in nato vsak za dva dni nadomestnih porcij. Ker sem bil med zadnjimi v vrsti, nisem dobil nič salmone ampak samo pet "franh hard-tacks". S tem sem se moral zadovoljiti za ta dan. Pravo "ne-

beško kosilo", kdor je že okusil te francoske priskole.

Okrog dveh popoldan 11. septembra smo se zopet podali na pot, katera je bila dolga 11 km ter odšli v zakope. Nebo je bilo oblačno in marsikateri je rekel, da je to slabo znamenje.

Pojasnilo. Hribovje, katero smo zasedli prvo noč, kot sem opisal v drugem delu mojega opisa, se imenuje "Tete de Faux", kjer smo prikratk pozdravili "Fritze" z zastornim ognjem.

Okrog desete ure zvečer 11. septembra smo dospeli do bojne črte in smo razložili vozove ter naložili na rame. Vsak je moral nositi določen del strojne puške in municije. Nositi smo morali kakih pet km po vijakih se strelnih jarkih, po katerih je bilo napeljeno vse polno telefonske žice, katera je nam zelo nagajala pri hoji, posebno še ker smo bili vsi obloženi kot muhe.

Okrog druge ure zjutraj 12. septembra smo dospeli do določene črte. Naše topništvo je že eno uro prej odprlo zastorn oženj, kateri je bil tako močan, da se ni slišalo drugega kot en sam nepretrgani grom in blisk. Nemo goče mi je popisati celega prizora.

Ker je že prej deževalo dve dni in celo noč, je bila cela pokrajina poplavljen. V jarkih smo gažili vodo in blato do kolen. Bili smo vsi premočeni do kože in vrhu tega še premočeni od potu. Dobili smo par minut odmora in nato je nas poročnik razdelil na določena mesta. Napad je bil določen ob peti uri zjutraj 12. septembra. Vleči smo se morali na mokra tla vsi premočeni in vroči. Kmalu nas je pričelo zebati in zobje so škpleptali od mraza in nekaj tudi od strašnega gromenja topov na obeh straneh, na naši kot na sovražni strani. Dozdevalo se mi

je, da se mora zemlja zrušiti od samega gromenja. Vsakdo je bil radi tega kolikor neryozen in nevem kolikokrat sem v mislih pridil Shermanu "War is Hell". Toda kljub temu smo prav sladko zasпали za nekaj ur, kot bi ležali na najboljših pernicah; kajti bili smo do smrti utrujeni.

Deseta brigada je dobila povelje, da prva napade sovražnika ter ga prepodi iz postojank, katere so bile jako važne za nadaljevo prodiranje. Tretji bataljon, pri katerem smo bili mi, je bil na desnem krilu. Stotnijski poveljnik v "vaves formation", t. j. da je razdalja med vsakim možem par metrov, ker ako bi prodirali v skupinah, bi imel sovražnik predobro tarčo. Ob peti uri zjutraj je pričela artilerija še hujše streljati in mi smo pričeli prodirati. Kakor hitro je sovražnik opazil naše prodiranje, je takoj poslal točo svinčenk na nas iz svojih strojnih pušk. Svinčenke so nam živgale okrog ušes kot kake prav sitne muhe. Lep jutranji pozdrav, kakoršnega si ne želim več.

Prodrli smo skozi gozd Cloud, v katerem smo zajeli veliko število ujetnikov in strojnih pušk, katere so "Fritzi" pozabili. Okrog poldan smo se ustavili pri vasi Vieville, kjer smo prvič dobili povelje "dig in". Vzeli smo naše krampe in lopate ter pričeli hitro kopati jarko, v katere smo se takoj vlegli. Toda seliti smo se morali večkrat, ker je postajal sovražni oženj le premočan na enem kraju.

Tu smo počivali do pete ure popoldne, ko je zopet došlo povelje za nadaljevo prodiranje. Prodirali smo do devete, tre zvečer, nakar smo se zopet zakopali in počivali do jutra. Naslednji dan smo šli dalje do bližnjega gozda, kjer smo počivali nekaj časa in sicer

predolgo. Nekdo je namreč po ne- previdnosti izprožil svojo puško, nakar je sovražnik poslal kakšnega polducata granat nad nas. Izgubili smo nekaj ubitih in dvajset težko ranjenih in nekaj lahko. Vsaki dan smo dobili nekaj ujetnikov in nekaj strojnih pušk. Med ujetniki smo ujeli tudi eno žensko.

Ko smo očistili gozd, smo prodirali še kakih 75 metrov ob robu gozda, nakar smo se ustavili v nekem jarku kot predstraža. Tukaj smo ostali do 15. septembra in smo bili premenjeni od devete brigade.

Odšli smo nazaj, kjer smo bili 11. septembra. Čez dan smo počivali in zvečer smo zopet šli naprej in smo dospeli do nekega gozda blizu vasi Rosters in Haye. V tem gozdu smo ostali dva dni. Na večer 25. septembra smo odšli v vas Duealard, kjer smo bili v rezervi nekaj dni. Sovražnik je pričel obstreljevati ta kraj s topovi, s katerimi je streljal na veliko daljavo. Pri naši stotnji je bilo ranjenih nekaj mož in pri stotnji B so izgubili 16 mož.

Po nekaj dneh smo dobili povelje, da odrinemo dalje. Hodili smo zopet po noči in po dnevu pa počivali. Prvo noč se nam je pripetilo nekaj, kar je nas vse spravilo iz tira. Prvo noč smo namreč naleteli na tri ali štiri bolniške strežnice, katere so se nam približale. Najprvo smo mislili, da so kake Francozinje. Toda, ko so pričele nas ogovarjati, od kje da smo in iz katere države, smo bili smo osupljeni, da nismo mogli govoriti. Kajti, nikdo se ni več spominjal, kdaj je zadnjikrat videl in govoril s kako ameriško "punco". Po nekaj sekundah smo vsi pričeli kričati, ne preveč glasno seveda, "I'm from Ohio, I'm from Illinois", itd.

(Nadaljevanje prihodnjč.)

Z ognjem in mečem.

Zgodovinski roman.

Polski spisal Stenkieulwicz. — Poslovenil Podravskei.

(Nadaljevanje.)

"Na slavo in zdravje!" ponovijo polkovniki enoglasno.

"No, Kisel, ne bodi otožen," nadaljuje, "ter ne jemlji si k sreči, kar govorim. Sedaj sem pijan. Meni so vražarice napovedale, da mora biti vojaka, toda do prve trave počakam. Potem se naj anide komisija in jaz izpustim jetnike. Povedali so mi, da si bolan, torej pijem na tvoje zdravje!"

"Hvala ti, zaporščiki hetman!" odvrne Kisel. "Ne zabim, da si moj gost."

Po teh besedah postane Hmelnički zopet mo-
čno gnujen. Položivši roke na vojvodove rame,
stisne svoje veliko rdeče lice k njegovemu blede-
mu in shujšanemu.

Za njim so prihajali tudi ostali polkovniki ter se zaupno bližali komisarjem, stiskali jim roke, trkali po ramah, ponavljajoč za hetmanom: "Do prve trave!" Komisarji so bili kakor na greečem oglju. Sapa teh kmetov, smrdeča po žganju, je oblivala lica plemstva visokega rodu, kateremu je bilo to poljubovanje tako razaljivo, kakor zasramovanje. Ni manjkalo tudi groženj med surovimi pojavi mi kozaškega prijateljstva. Nekateri so klicali vojvoda: "Mi hočemo klati Lahe, ti si pa naš človek!" Drugi so dejali: "Akaj, gospodje! Vi ste nekaj nas pobijali, sedaj pa nas prosite, naj vam prizanesemo! Na pogibelj vam belorokom!" Ataman Voyk, nekdanji mlinar iz Nestovara, je kričal: "Zaklal sem svojega gospodarja, kneza Četveruskega!" — "Dajte nam Jaremo!" je klical optekajoč se Jarevski, "in prizanesemo vam!"

V sobi je postalo dušljivo in vroče, da ni bilo prestajati. Miza, obložena z ostanki riža in mesa, polna z medico, je bila taka, da se ti je gnusilo, če si jo pogledal. Naposled stopijo v sobo še vražarice in čarovnice, s katerimi je Hmelnički pozno v noč popival, poslušajoč njihove vraže. Bile so čudne postave, stare, žolte, sključene; druge pa v najboljnih letih, ki so mu vdeleževale s pomočjo čoka, pšeninih zrn, ognja in vodnih pen. Med polkovniki in drugimi načelniki se začne razgati smeh in nepojatje. Vojvoda Kisel se je komaj še držal na nogah.

"Zahvalim se ti, hetman, za pogostenje!" reče s slabim glasom. "Z Bogom!"

"Jutri pridem k tebi na obed," odgovori Hmelnički. "Sedaj pa idite z Bogom! Dones vas spremi v stanovanje z molojci, da vam prostaki ne učinijo kaj zalega na poti."

Komisarji se priklonijo ter odidejo. Dones z molojci jih je čakal pri vratih.

"Bog! Bog! Bog!" šepeta tiho Kisel, zakri-
vajoč lice z rokami.

Komisarji, spremljani od Hmelničkijevega spremljevalca, se molče vrtno v svoje stanovanje.

Pokazalo se je, da so jim stanovanja odka-
zali nalašč daleč razprazeno po raznih koncih mesta,
da bi se mogli lahko shajati in posvetovati.

Utrujen vojvoda je takoj legel v posteljo ter
ležal do drugega dne, ne hotel videti nikogar pri
sebi. Šele proti popoldnevju ukaže Kisel pozvati
Skratuskega.

"Kako neumnost si storil včeraj!" reče mu.
"Ti ne veš, v kako nevarnost si spravil svoje in
naše življenje."

"Kriv sem!" odgovori mladi vitez. "Pa po-
grabila me je jeza in pripravljen sem bil raje
umreti, nego gledati to sramoto."

"Hmelnički se je čutil razaljenega. Komaj
sem z zvijačo pomiril to zver ter opravičil tvoje
postopanje. Danes pride k meni, gotovo bo vpra-
šal po tebi. Reci mu, da si izvršil samo moj ukaz,
kakor ga mora izvršiti vsaki podložnik in vojak."

"Z današnjim dnem prevzame zopet Brišev-
ski poveljništvo, ker je ozdravel."

"Je še bolje. Ti imaš pretrd vrat za sedanje
čase. Drugega nimam grajati v tem postopanju
nego neprevidnost; pa videti je, da si mlad ter ne
znaš krotiti bolesti v prsih."

"Bolesti sem se prijavil, jasni vojvoda; ne
morem pa prenašati sramote."

Vojvoda tiho zastoka, kakor navadno stoka
bolnik, če kdo nepričakovano potipa njegovo bo-
lečino. Na to se bridko nasmehne ter reče:

"Take besede so bile poprej moj vsakdanji
kruh, katerega sem jedel, polivajoč ga s solzami.
Sedaj mi je celo solz zmanjkalo."

V aret Skratusega se je vzbudilo usmiljenje
pri pogledu na tega starca z mučeniškim licem,
ki je poslednje dni svojega življenja živel v dvoj-
nem trpljenju, dušnem in telesnem.

"Jasni vojvoda," reče poročnik, "Bog mi je
priča, da sem mislil samo na te strašne čase, v
katerih se morajo senatorji in kraljevi dostojan-
stveniki uklanjati lopovom, ki so že davno zaslu-
žili, da bi jih nataknili na kol."

"Bog te blagoslovi, ker si še mlad in pošten.
Vem, da nisi imel slabega namena. Kar ti govoriš,
govori tudi tvoj knez, za njim vojska, plemstvo,
zbori, polovica poljske ljudovlade, in vse to težko
bremeno sovraštva in prezirljivosti pada na mene
samega."

"Vsak služi svoji domovini, kakor pajbolje
zna; naj torej Bog blagoslovi dobre namene! Kar
pa se tiče kneza Jeremiej, daroval je svoji domo-
vini svoje zdravje pa tudi premoženje."

"Zato pa ga obdaja slava, da hodi v njej ka-
kor v solnčnih žarkih," odvrne vojvoda. "Kako
plačilo pa žanjam jaz za svoj trud? Oj, prav praviš
"Bog naj blagoslovi dobre namene" ter naj
pošlje v grobu pokoj onim, ki so premnogo trpeli
v svojem življenju."

Skratuski molči. Kisel pa dvigne v nemi mo-
litvi svoje oči proti nebu. Čez nekaj časa pa reče:

"Rusin sem, torej njihovih kosti in krvi.
Mogile knezov Svetoldičev leže v tej deželi in
radi tega sem ljubil njo in narod, ki živi v nje-
nem okrilju. Videl sem krivico na obeh straneh;
videl divjo svojeglavnost Zaporožja, pa tudi ne-
znosljivo ošabnost onih, ki so hoteli potlačiti ta
narod. Kaj sem torej imel storiti jaz, Rusin, in
obenem senator ljudovlade. Evo, pridružil sem
se onim, ki se poganjajo za mir; tako sta mi ve-
lela vest in sreci; med temi so bili pokojni kralji,
naš oče, kancler in primas in mnogo drugih, za-
kak videl sem, da je za obe stranki bratromona
vojaška poguba. Hotel sem torej do svojega po-
slednjega zdihtleja delati za mir. Ko se je preli-
vanje krvi začelo, mislil sem si: naj bom angelj
miru. In podal sem se na to delo ter delam še se-
daj, dasi z muko, sramoto in obupom, strašnejšim
nad vse drugo. Sedaj ne vem, ali je prišel vaš
knez z mečem prezdaj, ali jaz z oljkino vejico
prepozno; vidim pa, da je zaman moj trud, da mo-
je moči usahnejo in da brezuspešno butam ob zid
s svojo sivo glavo. Stojč z eno nogo v mogili,
vidim pred seboj temo, mrak in smrt — o Bog
— splošni pogin!"

"Bog je milostljiv!"

Dobra slast do jedi

je znamenje, da ste splošno zdravi. Če nimate apetita do jedi, ako je vaš želodec izreda, ako se vas stalno drži zaprtica, so to zna-
menja, da vaš prebavni sistem potrebuje paznosti. Tedaj vzemite

Severov

Želodčni grenčec

(Severa's Stomach Bitters) vselej pred jedjo in po predpisu in
spoznali boste njega vrednost. Pomaga prebavi, vrejuje vašo
čreva in vam povrne vašo slast do jedi.

Stari in oslabei ljudje še posebno naj bi vživali to želodčno to-
nično zdravilo od časa do časa in si tako obdržali zdravje in moč.

Cena je: { 75 centov in 3 cente davka.
\$1.50 in 6 centov davka.

Severova družinska domača zdravila se prodajajo v vseh lekarnah. Vedno zahtevajte Severove
izdelke. Odklonite vse ponaredbe. Ako vam ni mogoče dobiti Severovih zdravil v vaši lekarni, tedaj
pa pošljite naročilo nam in priložite pravilno svoto denarja zraven tudi za davek.

W. F. SEVERA CO., Cedar Rapids, Iowa

Pošljamo denar v staro domovino.

Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na

Slovensko, Hrvatsko, Dalmacijo in Istro.

Nadalje pošljamo denar tudi v Srbijo, Bulgarsko in Rumunsko.

Jamčimo za ves poslani denar, enako kot pred vojno, da bode
hitro in točno izplačan.

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Prvi in najboljši Specialist za Slovence

Zdravi hitro in uspešno moške in ženske. Pojdite k njemu.

Ako želite točno doznati kakšno bolezen imate, pridite k meni do vas pregledam na X Ray električni mašini, s katero se
vse telo vidi znotraj kakor na dani. Meni ni treba vžigati kakšne bolezen vi imate kot drugi zdravniki, ki niso imeli
tega stroja, jaz jamčim za točni pregled in pravilno zdravljenje. Enake mašine nimajo vsaki specialist, ker je ta stroj
mogoče dobiti. Torej, vaša bolezen pridite k Dr. Osbornu, ako želite biti hitro in pravilno zdravljeni. On je prvi in najboljši
specialist za Slovence v Pittsburghu. Mi govorimo Slovenski jezik in se lahko točno razumemo.

Dr. Osborne uspešno in hitro zdravi.

Neflata kri, bolečina do-
vodne cavi, mehurja in obli-
sti, bolezen ledvice, črev
in jeter.

Tajne bolezn, revmatizem,
glavobol, nervoznost, hla,
bolečina oči, vose in grla.

Ženske bolezn, srčne bo-
lezni, prsa, glava in ledja,
zadnja, posledica infli-
ruce, srčnice, prišče itd.

Moje cene so zmerno.

Svetovalnja brezplačno.

Kakršnokoli bolezen imate, se lahko brskri obrnete na:

Profesor Doktor W. J. Osborne, Specialist

113 Smithfield Street (drugo nadstropje)

En blok od Baltimore in Ohio Dvga. PITTSBURGH, PA.

Električno pregledanje na stroju
s X žarki.

Uradne ure so: 9 zjutraj do 4. zvečer. Nedelja od 10 do 2. — Prisrčno te opre-
seboj. Pazite na moj pravi naziv.